

ФРІДРІХ ШЛЛЕР

Дата народження: [10 листопада 1759](#)

Місце народження: [Марбах](#)

Дата смерті: [9 травня 1805](#)

Місце смерті: [Веймар](#), герцогство
Саксен-Веймар (нині —
землі [Тюрингія](#))

Рід діяльності: [поет](#), [філософ](#), [історик](#),
[драматург](#)

Напрямок: [романтизм](#)

Жанр: п'єси, вірші, балади

■ Генрієтта Герц пригадувала:

- Шиллер був високим на зріст. Верхня частина його обличчя вражала своєю одухотвореністю, хоча блідість та рудувате волосся дещо псували загальне враження. Під час розмови його обличчя пожвавлювалося, на щоках проступав легкий рум 'янець, а в блакитних очах з 'являвся блиск, і тоді весь його образ набував гармонії”.
- Гете писав, що Шиллер “був величний в розмові за чайним столом, і так само величним був би він, безперечно, і в державній раді. Його ніщо не сковувало, ніщо не спиняло вільного польоту його думки. Всі великі плани він творив вільно. Це справжня людина.

© ullstein bild - Archiv Gerstenberg

ВИСЛОВЛЮВАННЯ ШІЛЛЕРА

- *Всесвіт - це думка Бога.*
- *Всесвітня історія - це всесвітній суд.*
- *Що не заборонено, те дозволено.*
- *Де співають, там охоче лишайся жити, - лихі люди не мають пісень.*
- *Саме тому, що справжнє мистецтво тягнеться до чогось реального і об'єктивного, воно не може задовольнитись тільки ілюзорністю правди.*
- *Ганьба тим, хто творить бездумно.*
- *Коли я ненавиджу, я ніби щось віднімаю у себе; коли ж я люблю, - я цим збагачуюсь.*
- *Любов дарує назавжди, егоїзм дає лише в борг.*
- *Справжнє кохання допомагає подолати усі труднощі.*
- *Любов звеличує великі душі.*
- *Справжня дружба правдива і хоробра.*
- *Чесць дорожча від життя.*
- *Істина не змінюється від того, що хтось її не визнає.*
- *Слово завжди сміливіше, ніж вчинки.*
- *Найбільша з перемог - уміння пробачати.*
- *Травень життя цвіте тільки раз і ніколи більше.*
- *Щасливому годинник не б'є.*

ЕСТЕТИЧНІ ПОГЛЯДИ Ф. ШІЛЛЕРА:

- • мистецтво існувало не для спостереження і насолоди, а для перебудови життя і щастя людини на землі; воно мусило надихати людину на активні дії;
- • шляхом естетичного виховання можна провести суспільну перебудову, тобто змінити життя;
- • розмежування двох етапів у розвитку мистецтва:
 - 1) наївний (давнє, античне, а також мистецтво доби Відродження),
 - 2) сентиментальний (нове мистецтво сучасного йому часу).
- • ідеал наївного мистецтва полягав у єдності, гармонії між дійсністю та ідеалом;
- • поети сентиментальної поезії розподілялися на дві категорії: ідеалістів та матеріалістів.

ШИЛЛЕР В УКРАЇНІ

- Першим перекладачем поезій Шиллера українською мовою був у 1830-их рр. Й. Левицький, далі його твори перекладали [П. Куліш](#), [Б. Грінченко](#), А. Могильницький, М. Маркович, О. Навроцький, О. Левицький, О. Кониський, [О. Пчілка](#), [Б. Тен](#), М. Лукаш, С. Гординський та ін. У зв'язку з переслідуванням української мови драми Шиллера українською мовою на території України, що належала Російській імперії були заборонені, і перші їх вистави відбулися у львівському Театрі «Руської Бесіди»: «Підступність і кохання» та «Розбійники» (1881 — 89); уперше в Києві «Розбійники» ставив У Народному Театрі 1918 [П. Саксаганський](#). Визначніші вистави пізнішого часу: «Вільгельм Телль» (Київ. Театр Юного Глядача, 1927), «Змова Фієско в Генуї» («Березіль», 1928), «Дон Карлос» (Театр ім. Франка, 1936) та ін.

БУДИНОК У МАРБАХУ, ДЕ НАРОДИВСЯ ШІЛЛЕР

БУДИНОК ШИЛЛЕРА У ВЕЙМАРІ

ПАМ'ЯТНИК ГЕТЕ І ШИЛЛЕРУ У ВЕЙМАРІ БІЛЯ ТЕАТРУ (СКУЛЬПТОР ЕРНСТ РІЧЕЛЬ)

ПАМ'ЯТНИК В БЕРЛІНІ

ФРІДРІХ ШИЛЛЕР, КАЛІНІНГРАД, 1910

- Навпроти калінінградського Обласного Драматичного театру знаходиться невеликий сквер, в якому стоїть пам'ятник Фрідріху Шіллеру – знаменитому німецькому драматургу, поету-гуманісту. Пам'ятник був відлитий з бронзи і встановлений на цьому місці в 1910 році. Його автор – німецький скульптор С. Кауер, який створив ще немало творів для Кенігсберга. Чому С. Кауер іменно до образу Фрідріха Шіллера – загадка, адже німецький поет ніколи не жив у Кенігсберзі. Але є припущення, що пам'ятник був установлений на честь століття Кенігсбергського оперного театру, що відкрився в 1810 році іменно постановкою Ф. Шіллера «Вільгельм Телль». Під час війни пам'ятник постраждав від осколків снарядів, але в середині 50-х був відреставрований. Останні 10 років сквер і пам'ятник стали місцем зустрічі неформальної молоді, а в 2007 почалась реставрація скверу і фонтана.

- Пам'ять про Шиллера вшановують не лише на його батьківщині, в Німеччині, але й у Швейцарії. Саме так: іноземця Шиллера швейцарці вважають першим швейцарським національним драматургом. Ситуація тим незвичайніша, що цього почесного титулу Шиллер був удостоєний лише за один твір — народну драму “Вільгельм Телль”. А якщо взяти до уваги ту обставину, що сам драматург ніколи в житті навіть не перетинав кордону Швейцарії, то факт уявляється майже унікальним.

- Звісно, секрет його полягає у тому, що в драмі “Вільгельм Телль” Шиллер уславив одну із найгероїчніших і найважливіших сторінок швейцарської історії — сторінку, яка започаткувала історію Швейцарії як вільної і незалежної європейської держави, що, власне, і стверджувала усій європейській спільноті як факт, який беззаперечно відбувся, драма Шиллера. З 1860 року знамениту скелю Мітенштейн на березі Фірвальдштетського озера, де зійшли перші паростки швейцарської незалежності, вдячні швейцарці прикрасили надписом: “Співцеві Телля, Фрідріху Шиллеру — стародавні кантони”.

ЗНАМЕНИТА СКЕЛЯ МІТЕНШТЕЙН НА БЕРЕЗІ ФІРВАЛЬДШТЕТСЬКОГО ОЗЕРА З НАПИСОМ
“СПІВЦЕВІ ТЕЛЛЯ, ФРІДРІХУ ШИЛЛЕРУ — СТАРОДАВНІ КАНТОНИ”.

ПАМ'ЯТНИК ШІЛЛЕРУ ПЕРЕД ДЕРЖАВНИМ ТЕАТРОМ ГЕССЕНА У ВІСБАДЕНІ

ВІЛЬГЕЛЬМ ТЕЛЛЬ. АЛТДОРФ, 1900

ΚΟΜΠ'ΥΤΕΡΗΑ ΓΡΑ

ДАЙТЕ ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

1. Простежте головні віхи життєвого шляху Шиллера.
2. Хто з культурних та літературних діячів Європи впливав на формування світогляду Шиллера?
3. На які періоди ділиться творчість Шиллера?
4. Чому Шиллер з усіх видів мистецтва віддавав перевагу саме драматургії?
5. Засновником якого жанру драми став Шиллер? Які твори Шиллера цього жанру ви знаєте?
6. У чому полягає внесок Шиллера в розвиток німецької лірики?
7. Які історичні події стали основою драми Шиллера «Вільгельм Телль»?
8. Охарактеризуйте сюжетно-композиційну структуру драми «Вільгельм Телль». Що є її кульмінаційним центром?
9. На що спрямований ідейний пафос драми «Вільгельм Телль»?
10. Чому п'єса зі швейцарської історії була актуальною для співвітчизників Шиллера? У чому неоднозначність ставлення драматурга до революційних методів боротьби за незалежність? Як це виявилось у його п'єсі?
11. Чому Шиллер назвав свою п'єсу «Вільгельм Телль» народною драмою? Які групи персонажів діють у його п'єсі?
12. Які образи в драмі є негативними, як вони себе виявляють?
13. Хто з героїв драми належить до визволителів швейцарського краю?
14. Яке місце в системі образів драми належить образу Вільгельма Телля? Як упродовж сюжету драми відбувається еволюція світогляду Телля?
15. Чим приваблювала українських письменників творчість Шиллера?